

L'Exhibició de cinema a Catalunya (2014-2015)

ANNA MEDRANO I REINALD BESALÚ / MARÇ 2017

Amb aquest informe de l'exhibició de cinema a Catalunya pretenem donar continuïtat als treballs periòdics realitzats per l'Observatori de la Producció Audiovisual sobre aquesta temàtica. L'informe es basa sobretot en les dades facilitades per l'Institut d'Empreses Culturals de Catalunya, de la Generalitat de Catalunya, i es completa amb altres fonts complementàries per a les comparacions amb d'altres països. La metodologia que s'ha seguit és també la mateixa que en els informes precedents, per així facilitar les comparacions, que han de permetre avaluar la trajectòria del sector al llarg del temps.

Fets destacats

- Els anys 2014 i 2015 va augmentar el nombre de pel·lícules exhibides a Catalunya, amb la qual cosa ja són tres els anys consecutius que puja aquest indicador de l'activitat cinematogràfica, després d'un llarg període molta variabilitat.
- L'any 2015 van exhibir-se 1.214 pel·lícules, la dada més alta de tot el que portem de segle XXI. Caldrà veure, amb futurs informes d'exhibició, si es tracta d'un fenomen puntual o si el creixement es manté amb el pas del temps.
- Els títols d'estrena van protagonitzar també una crescuda durant el 2015, quan es va arribar a les 545 pel·lícules estrenades, la xifra més alta des de 2007.
- Fins l'any 2014 els films procedents dels Estats Units van ser majoritaris en l'exhibició de cinema a Catalunya, però el 2015 hi va haver un canvi significatiu en aquest sentit. Així, per primer cop els films europeus van superar els d'Estats Units, tot i que tan sols per una pel·lícula de diferència.
- Malgrat que el 2014 el nombre de pel·lícules catalanes (amb participació majoritària o minoritària de productores catalanes) estrenades va baixar respecte de 2013, l'any 2015 va haver-hi un augment important i les produccions catalanes van representar el 15% del total de títols estrenats.
- Fins l'any 2013 el nombre d'espectadors a Catalunya havia anat disminuint, però el 2014 va trencar-se aquesta tendència a la baixa. Durant els anys 2014 i 2015 va haver-hi pujades rellevants en aquest sentit. Caldrà estar atents als propers informes per comprovar si l'augment és sòlid en el temps.

- L'increment dels espectadors durant el 2014 no va anar acompanyat d'una pujada en la recaptació, però el 2015 la recaptació sí que va créixer (es va passar de 110 milions d'euros l'any 2014 a 121 milions d'euros el 2015).
- Fins l'any 2013 l'índex de rendibilitat de les pel·lícules exhibides seguia a la baixa, però els anys 2014 i 2015 també van trencar amb aquesta dinàmica descendent.
- Durant el 2014 i el 2015 va produir-se una baixada en el nombre de pantalles de cinema actives, malgrat l'augment d'espectadors. El total de pantalles de 2015 (729) va ser el menor dels darrers anys.
- Els films dels Estats Units van seguir concentrant bona part de la recaptació i dels espectadors, ja que l'any 2015 van suposar el 62% dels espectadors i de la recaptació totals.
- El 2014 va ser un any negatiu per a les produccions catalanes, tant pel que fa a la recaptació com als espectadors, però el 2015 va haver-hi un augment en ambdós paràmetres. En canvi, el cinema de la resta de l'Estat va viure un gran moment l'any 2014, amb uns resultats històrics que s'expliquen, sobretot, per l'èxit del film *Ocho apellidos vascos*.
- El nivell d'assistència al cinema a Catalunya és dels més elevats de la Unió Europea, i el nombre d'entrades venudes és superior al de molts països europeus de dimensions similars. Tot i això, el pes de la cinematografia pròpia en la xifra global d'assistència al cinema a Catalunya és molt menor que el que trobem en aquests països.
- La distància entre el català i el castellà en l'exhibició cinematogràfica va seguir essent molt notable, tant des del punt de vista de la llengua original com del doblatge o la subtitulació. Entorn del 70% dels espectadors dels anys 2014 i 2015 van veure films doblats al castellà i, en canvi, només un 2% va assistir al cinema per veure pel·lícules doblades al català. Els percentatges d'espectadors de cinema en llengua original catalana també van ser mínims en ambdós anys, mentre que els percentatges dels espectadors de produccions en llengua original castellana van augmentar espectacularment, sobretot l'any 2014.
- Centrant-nos en les pel·lícules més vistes, observem que els anys 2014 i 2015 són força dispars. Si l'any 2014 es va caracteritzar per una diversitat de nacionalitats quant a les pel·lícules més taquilleres, el 2015 els films dels Estats Units van recuperar l'hegemonia, ja que nou de les deu produccions més vistes eren d'aquest país.
- Pel que fa al grau de concentració dels espectadors i de la recaptació en les pel·lícules més taquilleres, cal destacar el seu augment en relació amb el 2013.

Concretament, durant el 2014 i el 2015 els tres films més vistos van representar al voltant del 14% de la recaptació global.

- No hi va haver un grau elevat de concentració de la recaptació dels deu films catalans més taquillers respecte del total de l'exhibició a Catalunya. No obstant, si comparem la recaptació de les tres pel·lícules catalanes més vistes amb la resta de produccions catalanes exhibides, observem que les primeres van endur-se aproximadament la meitat de la recaptació total dels films catalans.
- Vuit de les deu pel·lícules catalanes més vistes de 2014 i de 2015 van tenir una participació "altament significativa" o "majoritària" de productores catalanes.

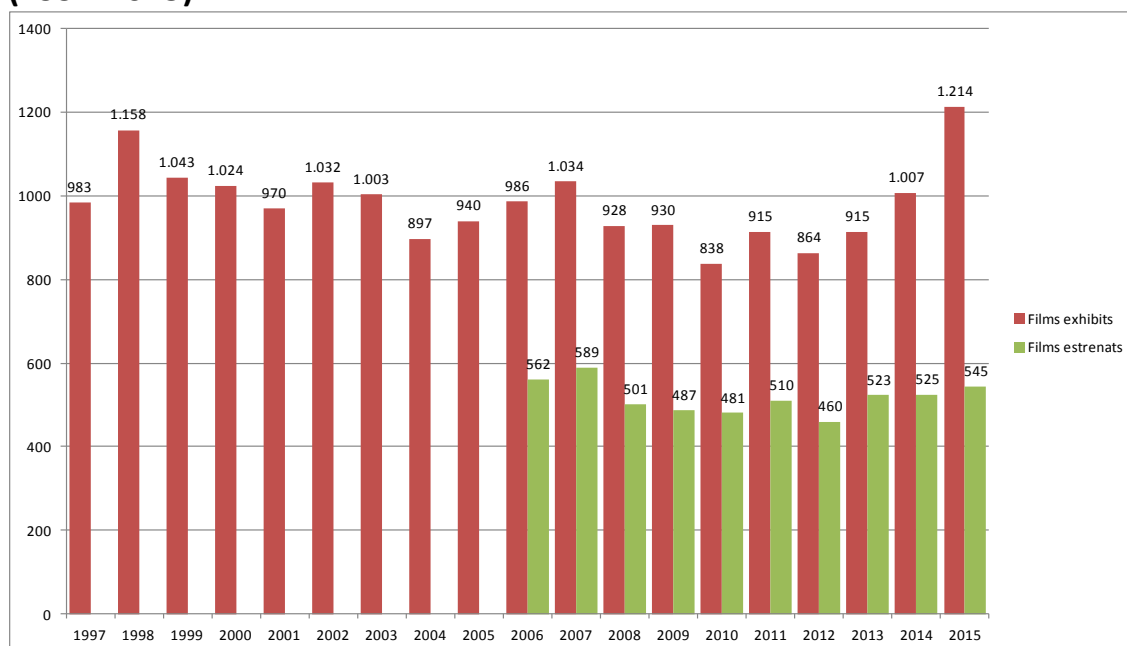
1. Títols exhibits i estrenats a Catalunya

L'evolució del nombre de pel·lícules exhibides a Catalunya durant els anys 2014 i 2015 trenca amb la tendència descendent dels últims anys. Durant els darrers divuit anys ja havíem trobat alguns augments puntuals, com l'any 1998, 2002 i 2007, però aquests havien estat seguits immediatament per descensos. En canvi, l'any 2014 els films exhibits van créixer respecte del 2013 i el 2015 va haver-hi una nova pujada pronunciada. De fet, l'any 2015 van exhibir-se un total de 1.214 pel·lícules, la xifra més alta dels últims anys. Caldrà comprovar si aquest creixement es converteix en una dinàmica continuada o si, pel contrari, es tracta d'un ascens puntual.

Les dades dels darrers dos anys són molt positives, sobretot si tenim en compte que des del 2007, amb l'esclat de la crisi econòmica, ja no s'havia tornat a superar el miler de produccions exhibides a l'any. Des d'aleshores i fins l'any 2013, la mitjana rondava les 900 pel·lícules i s'havia mantingut més o menys fixa en aquest llindar.

Pel que fa a la xifra de títols d'estrena, aquesta segueix vorejant les 500 pel·lícules anuals. Certament, l'any 2015 també hi va haver una crescuda dels films d'estrena, però no va ser tan extraordinària com la dels exhibits. Tot i així, les 545 pel·lícules estrenades de 2015 suposen la xifra més alta des de l'inici de la crisi. La més baixa havia estat la del 2012, amb només 460 films estrenats.

QUADRE 1: Evolució del nombre de films exhibits i estrenats a Catalunya (1997-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

1.1. Nacionalitat dels títols exhibits i estrenats

Fins l'any 2014 les pel·lícules dels Estats Units van ser majoritàries en l'exhibició de cinema a Catalunya. Per primer cop, però, durant el 2015 les pel·lícules de la Unió Europea van superar les d'Estats Units en el total de l'exhibició, tot i que tan sols per un film de diferència, ja que es van exhibir un total de 423 pel·lícules procedents dels Estats Units i 424 de la Unió Europea (Quadre 2). És més, si ens fixem únicament en els títols estrenats, comprovem que durant el 2014 i el 2015 es van estrenar més produccions de la Unió Europea que dels Estats Units. La diferència es va fer palesa, especialment, l'any 2015, quan els films europeus estrenats van ser 180 mentre que els dels Estats Units van ser 153.

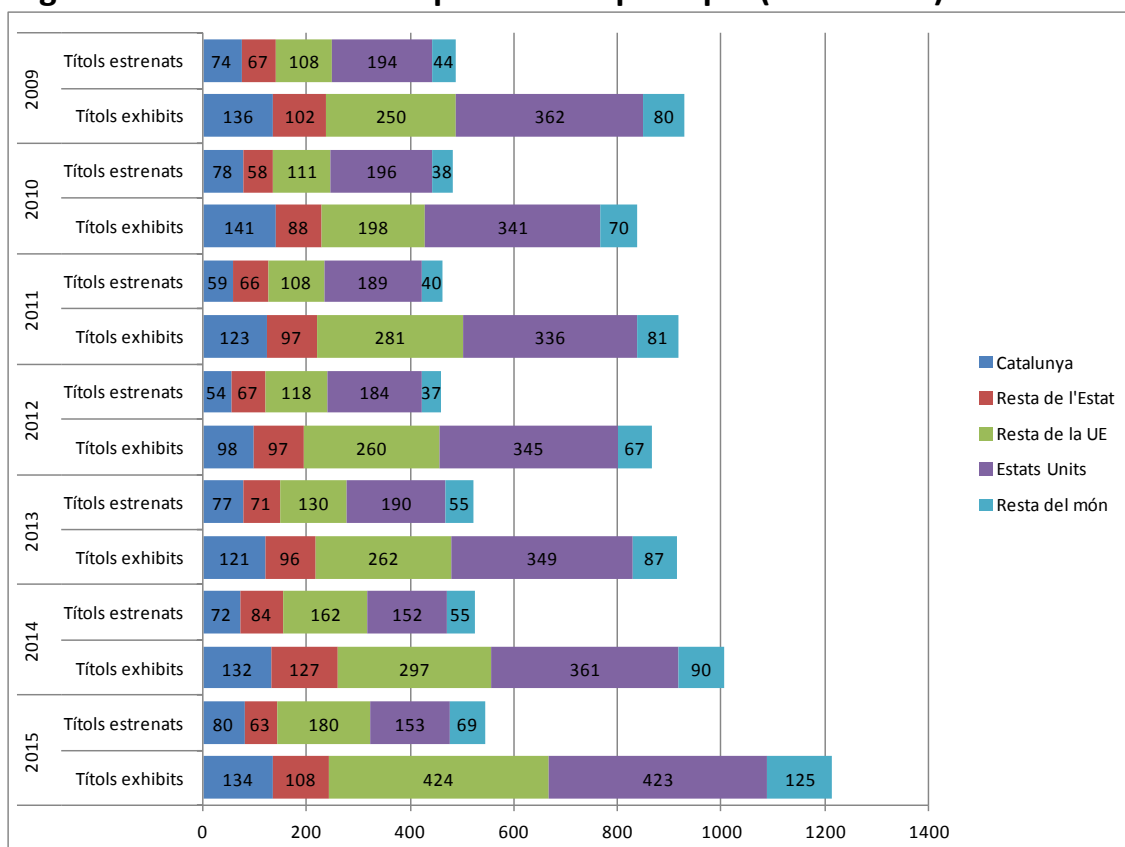
Pel que fa a l'estrena de títols de nacionalitat catalana, l'any 2014 es va produir una certa baixada respecte del 2013, perquè de 77 films estrenats el 2013 es va passar a 72 durant el 2014. No obstant, l'any següent els títols catalans estrenats van tornar a créixer fins als 80 i van representar al voltant del 15% del total de pel·lícules estrenades. En el global de produccions exhibides, els films catalans van créixer durant els anys 2014 i 2015 i van suposar el 13% i l'11% respectivament.

Centrant-nos en les pel·lícules de la resta de l'Estat espanyol, és destacable la gran crescuda protagonitzada durant el 2014, tant pel que fa al conjunt dels títols exhibits com als estrenats. D'un total de 96 pel·lícules exhibides -71 de les quals estrenades- el 2013 es va passar a 127 produccions exhibides -84 de les quals estrenades- durant el

2014. Tot i així, es tracta d'una pujada puntual, ja que durant el 2015 observem una notòria davallada (108 títols exhibits, dels quals 63 van ser estrenats). Així doncs, les pel·lícules catalanes exhibides i estrenades durant el 2015 van superar amb escreix les de la resta d'Espanya.

Cal tenir present que en aquesta estadística s'ha tingut en compte només la nacionalitat de la productora principal, i que, per tant, no permet diferenciar la totalitat de la producció catalana i la de la resta de l'Estat. És important recordar que en moltes coproduccions hi ha participació tant de productores catalanes com d'espanyoles. Podeu consultar l'informe de la producció de cinema a Catalunya dels anys 2014 i 2015 per ampliar les dades mostrades al següent gràfic.

QUADRE 2: Evolució del nombre de títols exhibits i estrenats a Catalunya segons la nacionalitat de la productora principal (2009-2015)

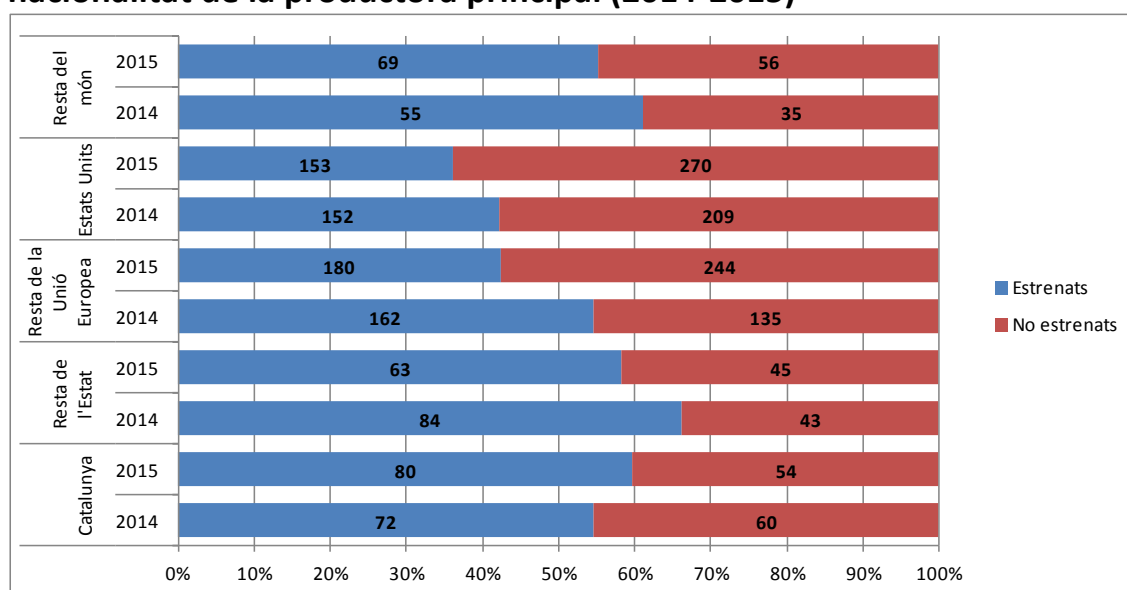
Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

A partir d'aquestes dades, si es compara la xifra de pel·lícules estrenades amb el total d'exhibició, es pot veure que les estrenes suposen el 52% del total de les pel·lícules exhibides de 2014 i el 45% de les de 2015. La resta són títols que no s'han estrenat aquell any. Així doncs, es tracta d'un percentatge menor al d'exercicis anteriors, quan les estrenes cinematogràfiques arribaven gairebé al 60% dels films exhibits a Catalunya.

En termes percentuals, d'on s'estrenen menys pel·lícules és de la resta de la Unió Europea i dels Estats Units. Durant el 2014, el total de films estrenats de la resta de la Unió Europea superaven la meitat del total de produccions exhibides, però la xifra va caure al 42% l'any següent. Tot i així, cal tenir present l'increment extraordinari de pel·lícules exhibides de la resta de la Unió Europea durant el 2015, ja que de 297 films de 2014 es va passar a 424 el 2015.

Pel que fa als Estats Units, i a diferència del que succeïa en anys anteriors, les pel·lícules d'estrena van representar menys del 50% del total de les exhibicions. L'any 2014 el percentatge va ser del 42% i el 2015 va disminuir fins al 36%. Contràriament, en la resta de nacionalitats les pel·lícules estrenades van superar el 50% del total exhibit. En concret, les estrenes dels films catalans i dels de la resta de l'Estat van vorejar el 60% del seu global de pel·lícules exhibides de 2015.

QUADRE 3: Proporció de títols exhibits estrenats i no estrenats segons la nacionalitat de la productora principal (2014-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

2. Espectadors i recaptació a Catalunya

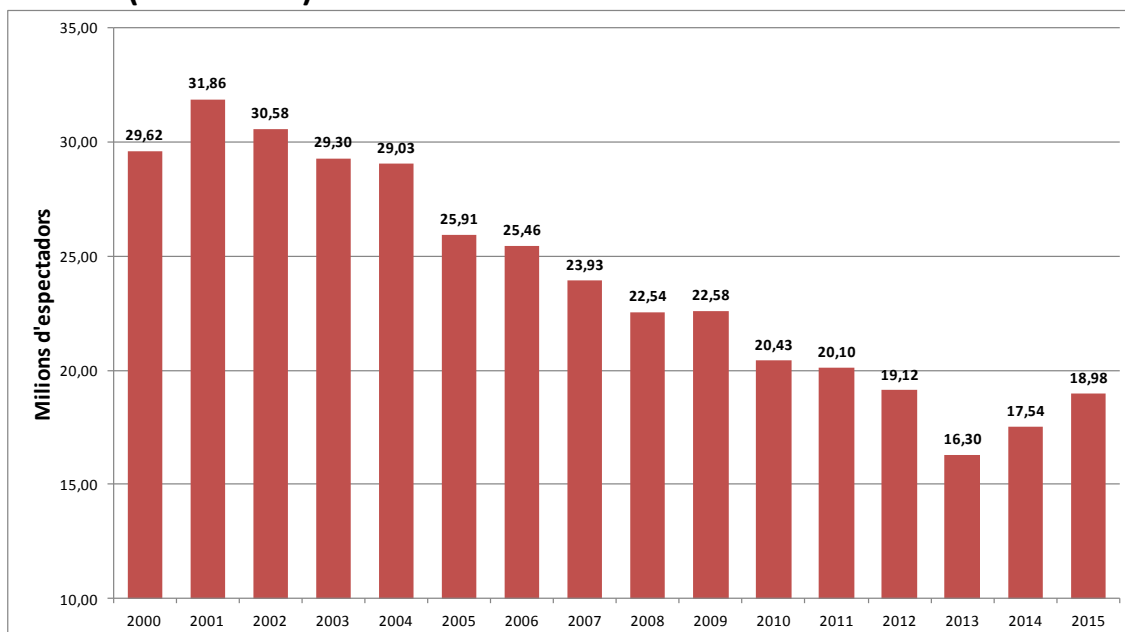
Una de les principals tendències en el panorama de l'exhibició cinematogràfica durant els darrers anys ha estat la baixada d'espectadors a les sales. Resumidament, els espectadors que van anar a les sales de cinema catalanes l'any 2013 van ser gairebé la meitat que l'any 2001 (Quadre 4). No obstant, el decreixement vist fins l'any 2013 va trencar-se el 2014. Si ens fixem en el gràfic, observem que des del 2009 la quantitat d'espectadors havia disminuït progressivament any rere any. Sens dubte, és, doncs, destacable la fi de la tendència a la baixa iniciada l'any 2014. En els properes informes caldrà veure, però, si la baixada constant en l'assistència a les sales s'aconsegueix aturar contundentment.

Entre el 2012 i el 2013 s'havia registrat la pitjor caiguda dels últims anys, però el 2014 van assistir a les sales de cinema gairebé 1,3 milions més d'espectadors. Durant el 2015, a més, la xifra es va incrementar en prop d'un milió i mig d'espectadors respecte del 2014. Malgrat això, el nombre d'espectadors dels anys 2014 i 2015 no va aconseguir superar ni tan sols el de 2012.

Durant els anys 2014 i 2015 cal esmentar els èxits de taquilla *Ocho apellidos vascos* (2014) i *Ocho apellidos catalanes* (2015), ja que ambdós films van superar el milió d'espectadors. És especialment notable la xifra d'*Ocho apellidos vascos*, amb un total de 1.556.677 assistents a les sales.

A banda d'aquests grans èxits, durant el 2014 no hi va haver cap altre film capaç de superar el mig milió d'espectadors. La segona pel·lícula més taquillera de l'any va ser *El amanecer del planeta de los simios*, amb 464.318. Durant el 2015 no va haver-hi tanta distància entre el primer i el segon film més taquiller, perquè *Ocho apellidos catalanes* va tenir 1.047.193 espectadors i *Los minions*, que va ser la segona producció més vista, va aconseguir 775.651 espectadors. És més, durant el 2015 quatre pel·lícules més van tenir més de mig milió d'assistents a les sales: *Del revés* (736.776 espectadors), *Jurassic world* (675.257 espectadors), *Star wars: el despertar de la fuerza* (665.641 espectadors) i *Cincuenta sombras de Grey* (571.109 espectadors). L'any 2015, per tant, no va haver-hi una concentració de públic tan acusada en una sola producció com el 2014.

QUADRE 4: Evolució del nombre d'espectadors a les sales de Catalunya, en milions (2000-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

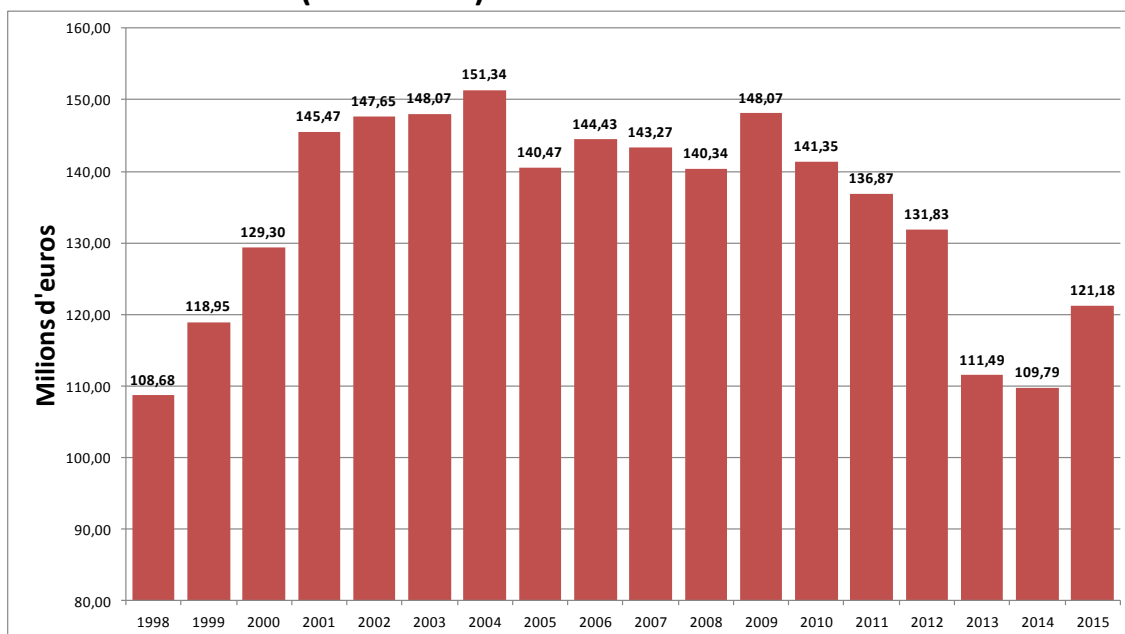
Parant atenció a la recaptació de les sales de cinema a Catalunya, l'increment d'espectadors de 2014 respecte del 2013 no va anar acompanyat d'un augment

equivalent en la recaptació, sinó que d'una xifra de 111 milions i mig d'euros es va passar a gairebé 110 milions. L'any següent, però, la pujada d'espectadors sí que es va traduir en més recaptació, amb un total de 121 milions d'euros. Així doncs, l'any 2015 també suposa un punt d'inflexió en quant a la recaptació, ja que va trencar amb descens progressiu que es produïa des del 2009. Caldrà seguir els propers informes per comprovar si la recaptació de les sales pot recuperar-se definitivament.

En relació amb el preu de les entrades, observem que fins l'any 2010 va anar pujant de forma constant. A partir d'aquest any, el preu mitjà s'estabilitza i pateix alguna baixada i pujada puntuals. De fet, sobresurt la baixada de l'any 2014, ja que de 6,84 euros l'any anterior es va passar a 6,26 euros. Aquesta rebaixa en el preu mitjà de l'entrada explica que l'augment d'espectadors d'aquell any no significués un creixement de la recaptació. En canvi, l'any següent el preu mitjà de l'entrada va pujar fins als 6,38 euros.

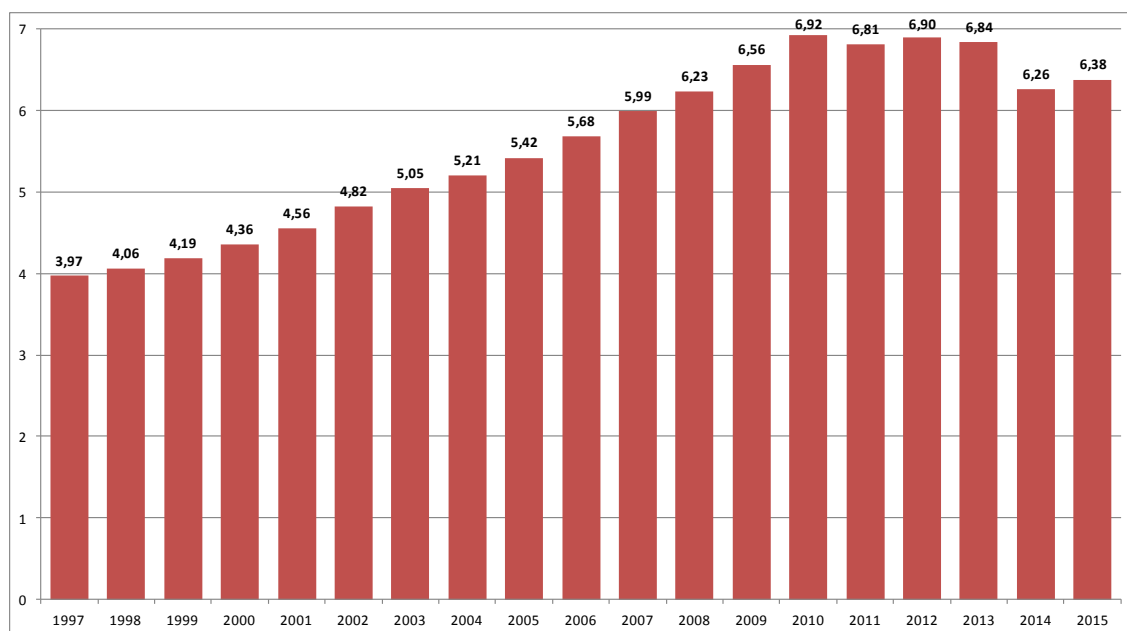
Un dels factors que permet explicar aquesta moderació de l'increment i fins i tot la rebaixa del preu de l'entrada són els descomptes i campanyes de promoció que s'apliquen durant uns dies. Una de les de més èxit és la Festa del Cinema, en què durant uns dies es rebaixa l'entrada a només 2,90 euros.

QUADRE 5: Evolució de la recaptació de les sales de cinema a Catalunya, en milions d'euros (1998-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

QUADRE 6: Preu mitjà de l'entrada a les sales de cinema de Catalunya, en euros (1997-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

Els descensos de recaptació fins l'any 2013 mostraven un rendiment cada cop menor de la projecció comercial de cinema en sales. No obstant, i seguint amb la lògica de millores dels anys 2014 i 2015, durant els darrers dos anys l'índex de rendiment dels films exhibits a Catalunya (IR) ha anat a l'alça¹. El descens sostingut de la rendibilitat de les projeccions (Quadre 7) va trencar-se, doncs, l'any 2014, però com s'aprecia al gràfic és especialment notori l'augment de la rendibilitat de 2015, que marca un rècord des que es realitza aquest càlcul. Aquest augment es produeix per l'increment de la recaptació, però sobretot per la disminució de la mitjana de projeccions per film. Així, tot i que l'any 2015 va augmentar el nombre de films exhibits, el nombre de sessions va situar-se al nivell més baix dels darrers anys, cosa que ha repercutit en aquest gran augment de l'índex de rendiment.

QUADRE 7: Evolució de l'Índex de rendiment dels films exhibits a Catalunya (1999-2015)

¹ Aquest índex proposat per l'Observatori de la Producció Audiovisual s'obté de la relació entre la recaptació i el nombre de sessions dels films, multiplicades pel nombre anual de films exhibits a Catalunya.

Any	IR
1999	194.489
2000	189.804
2001	188.208
2002	185.087
2003	167.676
2004	154.390
2005	151.587
2006	164.593
2007	172.299
2008	151.103
2009	163.430
2010	141.117
2011	145.232
2012	138.528
2013	132.457
2014	146.923
2015	197.811

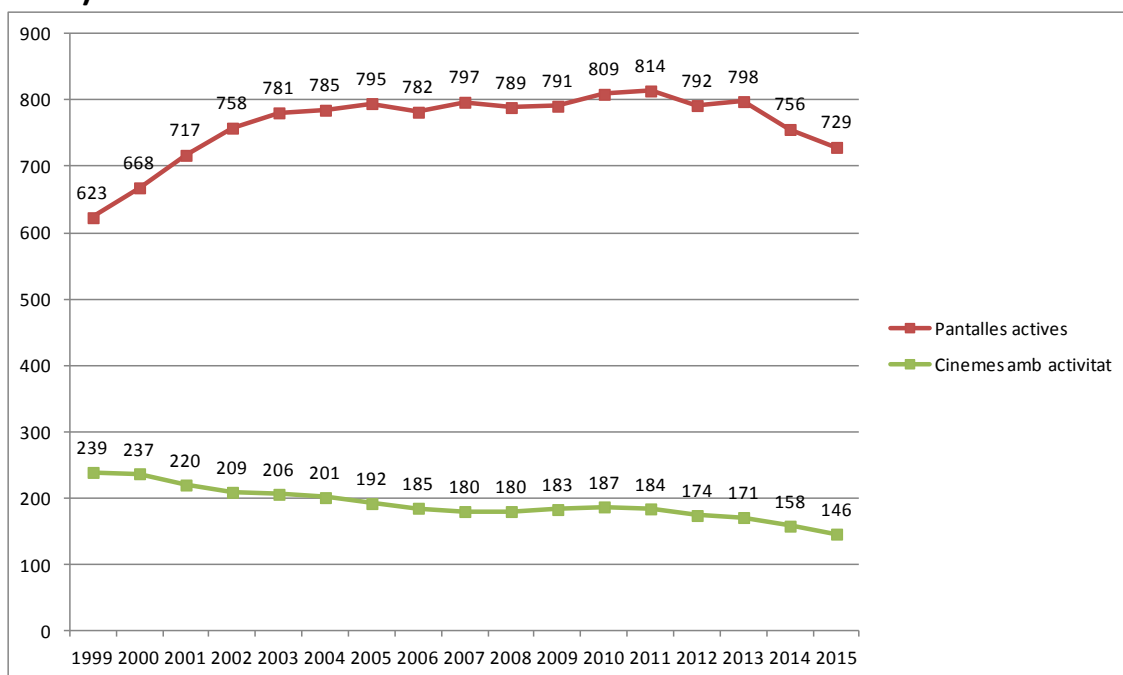
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals

Fins l'any 2013, la davallada de la recaptació i dels espectadors no havia provocat reduccions significatives en el nombre de pantalles i de sales de cinema de Catalunya. Així, la quantitat de pantalles de cinema a Catalunya s'havia mantingut en xifres similars durant els darrers vuit anys (Quadre 8). És més, l'any 2011 s'havien assolit el màxim nombre de pantalles de Catalunya. Entre 2012 i 2013, la quantitat total de pantalles actives va ser menor a la del 2011 però l'any 2013 va tornar a augmentar.

En canvi, durant els anys 2014 i 2015 va produir-se una baixada de les pantalles, coincidint, curiosament, amb un augment dels espectadors. D'aquesta manera, el nombre de pantalles de 2015 va situar-se per sota de la xifra de 2002: de 798 pantalles actives l'any 2013 es va passar, en dos anys, a 729.

Pel que fa a les sales de cinema, el Quadre 8 evidencia que el major descens es produeix també en aquest bienni, amb un total de 146 cinemes l'any 2015, la xifra menor dels darrers quinze anys. Concretament, l'any 2015 hi havia 93 cinemes menys a Catalunya que l'any 1999. Diversos fenòmens ens ajuden a entendre aquesta situació, com la concentració en grans multisales o la disminució de la recaptació i dels espectadors que s'havien detectat durant els darrers anys.

QUADRE 8: Nombre de pantalles i sales de cinema amb activitat (1999-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

2.1. Espectadors i recaptació segons la nacionalitat dels films

Des del punt de vista de la nacionalitat dels films, el 2014 destaca com un any especialment negatiu per a les produccions catalanes, tant pel que fa als espectadors com a la recaptació. Si l'any 2013 va haver-hi 1.041.919 espectadors de films catalans, el 2014 aquesta xifra va baixar molt significativament fins als 492.399. De la mateixa manera, la recaptació va caure dels set milions d'euros de 2013 als 3 milions d'euros de l'any 2014. L'any 2015, però, les pel·lícules catalanes van recuperar-se espectacularment, ja que van assolir 1.445.767 espectadors, una xifra poc per sota de l'obtinguda l'any 2011, i 9 milions d'euros de recaptació.

Els films de la resta de l'Estat van seguir un camí invers. Mentre que l'any 2014 van créixer de forma extraordinària respecte del 2013, el 2015 van presentar uns resultats pitjors que el 2014. L'any 2014 els films de la resta de l'Estat van arribar al seu màxim d'espectadors, amb un total de 3.318.499. Certament, l'any següent la xifra va baixar fins als 2.034.205 espectadors, però hem de tenir en compte que aquest nombre és igualment superior al dels darrers cinc anys. Centrant-nos en la recaptació de les pel·lícules espanyoles, els 21 milions d'euros de 2014 és també la millor dada dels darrers anys, però el 2015 la recaptació es va quedar en 13 milions i mig euros.

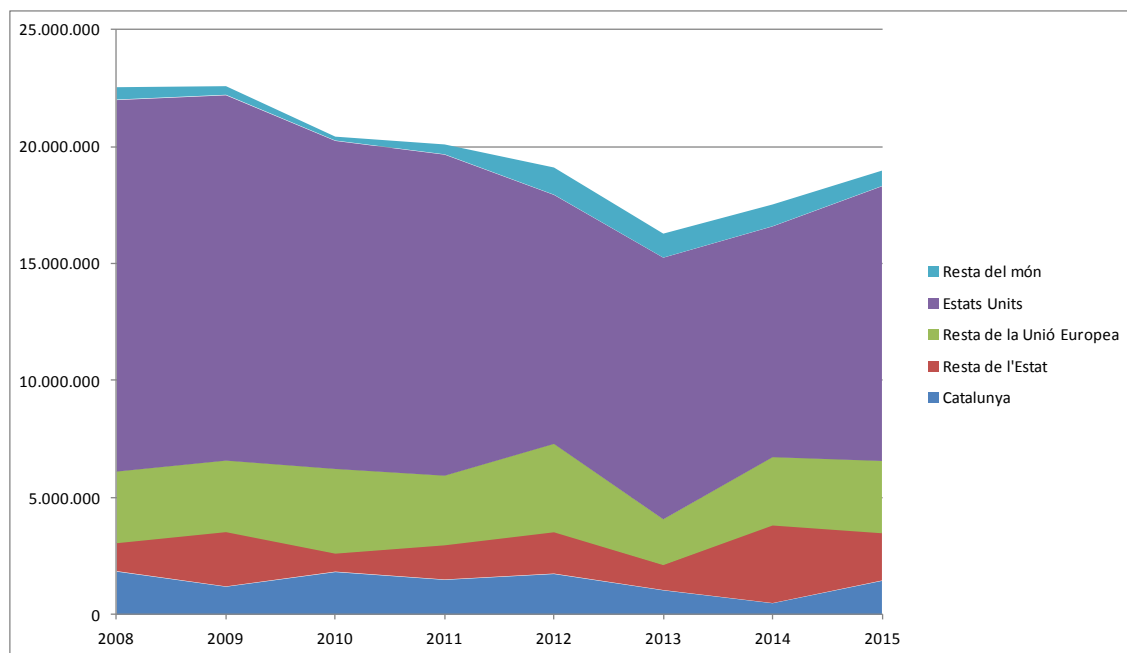
A l'hora de valorar els grans resultats dels anys 2014 i 2015 de les pel·lícules de la resta de l'Estat, cal subratllar el fenomen d'*Ocho apellidos vascos* i *Ocho apellidos catalanes*. Sobretot la primera d'elles va obtenir unes xifres de rècord, que van fer pujar de forma excepcional les dades globals de les produccions espanyoles. Aquests films monopolitzen en bona mesura els valors tan positius del conjunt dels llargmetratges de la resta de l'Estat d'ambdós anys.

En relació amb les produccions de la resta de la Unió Europea, els valors de 2014 i 2015 són considerablement millors que els de 2013, any en què el nombre d'espectadors i la recaptació de cinema de la resta de la Unió Europea van ser especialment baixos. En un període de dos anys, de 2013 a 2015, es va passar d'1.966.078 a 3.103.171 espectadors i de 13 milions i mig d'euros de recaptació a gairebé 20 milions d'euros. Malgrat aquest increment, els bons resultats que va obtenir el cinema europeu l'any 2012 encara queden lluny.

Aturant-nos ara en les dades del gran gegant del cinema, comprovem novament que els Estats Units acaparen la majoria d'espectadors i concentren bona part de la recaptació cinematogràfica. No obstant, entre 2013 i 2014 es va fer palesa una pèrdua d'espectadors i recaptació en aquestes pel·lícules. L'any 2015, però, va haver-hi una nova pujada i les xifres d'ambdós paràmetres van ser molt semblants a les de 2013. Percentualment, els films dels Estats Units van suposar el 62% dels espectadors i de la recaptació totals de 2015.

Les pel·lícules de la resta del món han patit certes oscil·lacions al llarg dels últims anys. Durant el 2012 i 2013 van protagonitzar una pujada extraordinària. El 2014 semblava que aquest creixement s'havia estabilitzat una mica, però el 2015 es va produir una baixada evident. La xifra d'1.156.950 espectadors de 2012 va caure fins als 655.790 espectadors l'any 2015. Malgrat tot, el nombre d'espectadors de 2015 va ser superior al de 2011. Pel que fa a la recaptació, dels 8.257.300 euros de 2012 es va passar a 4.272.371 l'any 2015. Com en el cas dels espectadors, la recaptació de 2015 també va superar la de 2011.

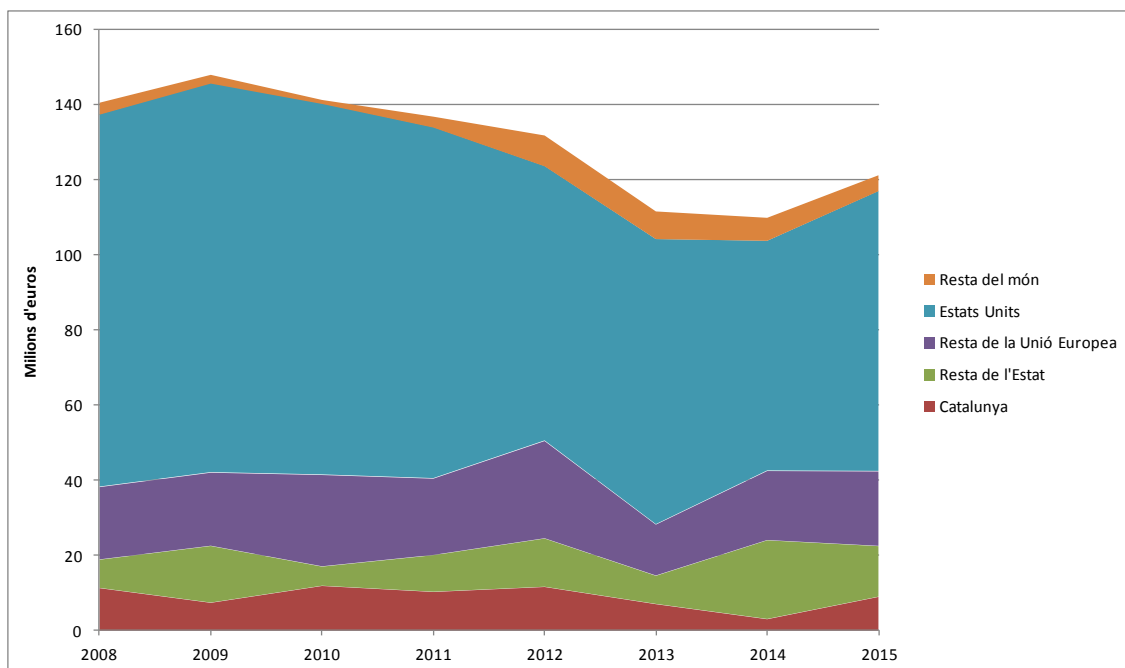
QUADRE 9: Distribució del nombre d'espectadors en sales de cinema a Catalunya segons la nacionalitat de les produccions (2008-2015)

	Catalunya	Resta de l'Estat	Resta de la Unió	Estats Units	Resta del món
2008	1.842.210	1.213.347	3.074.076	15.885.201	526.117
2009	1.196.263	2.331.723	3.070.306	15.620.135	366.380
2010	1.821.658	788.977	3.631.082	14.026.441	164.439
2011	1.489.431	1.476.184	2.987.599	13.727.114	419.495
2012	1.738.989	1.782.697	3.790.616	10.646.928	1.156.950
2013	1.041.919	1.081.247	1.966.078	11.186.242	1.021.216
2014	492.399	3.318.499	2.933.532	9.868.615	927.525
2015	1.445.767	2.034.205	3.103.171	11.745.025	655.790

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

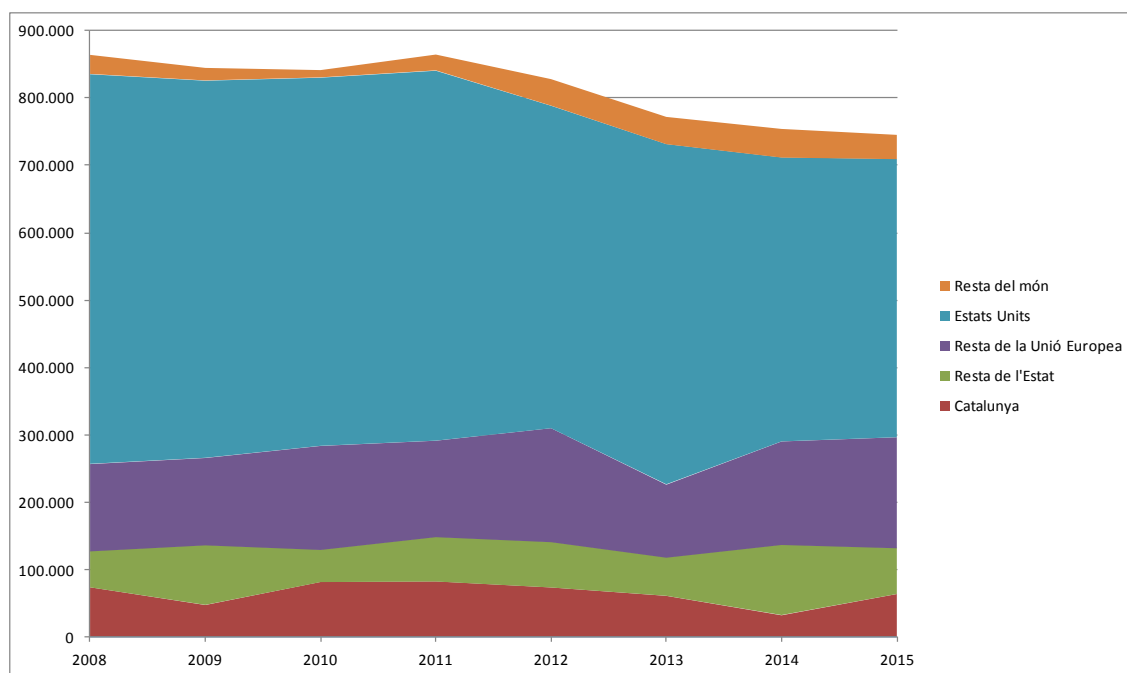
QUADRE 10: Recaptació a les sales de cinema de Catalunya segons la nacionalitat de les produccions, en milions d'euros (2008-2015)

	Catalunya	Resta de l'Estat	Resta de la Unió	Estats Units	Resta del món
2008	11.341.700	7.498.600	19.280.100	99.280.100	3.202.700
2009	7.437.300	15.054.600	19.479.300	103.757.900	2.345.900
2010	11.923.100	5.081.100	24.352.300	98.926.000	1.067.800
2011	10.327.800	9.713.400	20.337.600	93.576.900	2.919.100
2012	11.653.800	12.831.800	25.930.000	73.158.500	8.257.300
2013	7.079.023	7.477.540	13.560.778	75.957.353	7.419.840
2014	3.072.123	20.940.589	18.404.788	61.206.461	6.161.348
2015	9.008.705	13.453.973	19.834.244	74.610.043	4.272.371

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

QUADRE 11: Distribució de les sessions de cinema a les sales de Catalunya segons la nacionalitat de les produccions (2008-2015)

	Catalunya	Resta de l'Estat	Resta de la Unió	Estats Units	Resta del món
2008	71.354	54.092	128.767	579.538	28.145
2009	45.460	88.876	128.862	560.921	18.499
2010	79.127	48.443	153.412	547.673	10.728
2011	79.944	66.473	142.268	550.311	23.354
2012	71.112	67.907	168.130	479.739	39.149
2013	58.835	57.294	107.679	506.086	40.312
2014	30.453	104.443	152.682	422.517	42.364
2015	61.490	68.576	163.719	413.985	35.928

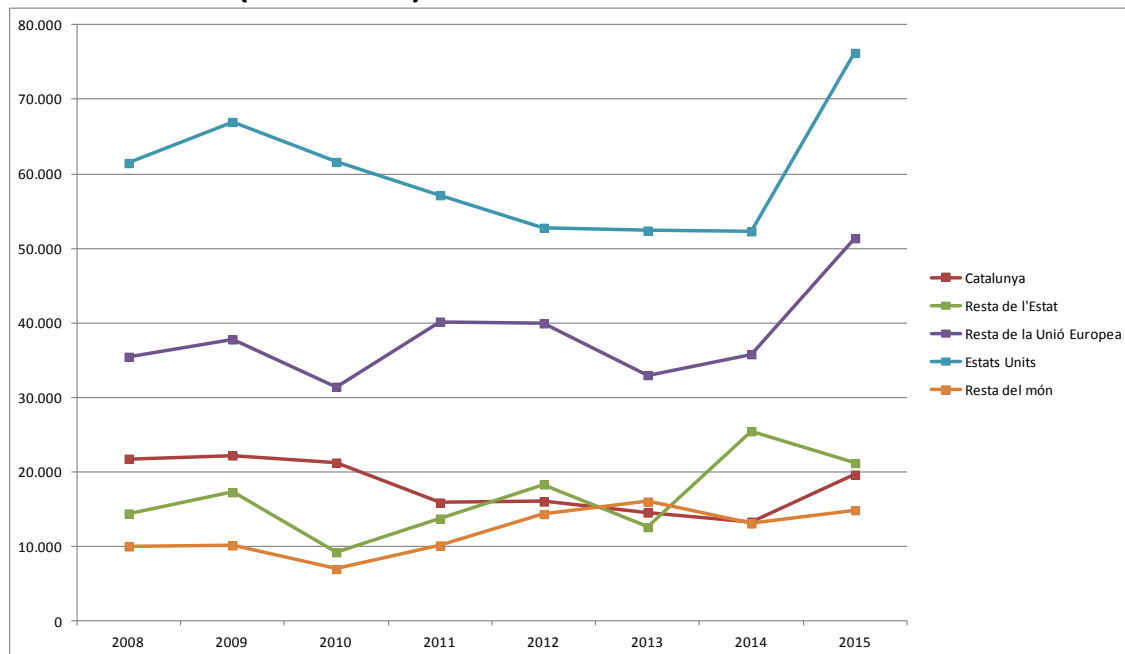
Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

Pel que fa a l'índex de rendiment segons les nacionalitats dels films exhibits, la tendència general fins l'any 2013 també era a la baixa, però el 2014 comencem a observar un cert creixement, que s'aguditzava sobretot entre 2014 i 2015. Així doncs, entre aquests dos anys va haver-hi un augment de l'índex de rendiment de totes les produccions, amb l'excepció dels films provinents de la resta de l'Estat, que van patir un decreixement. Tot i això, aquestes pel·lícules havien gaudit d'un gran increment de l'IR l'any 2014, de manera que l'IR de 2015 de les produccions espanyoles segueix sent superior al de 2013.

És notori l'augment de l'IR de les produccions dels Estats Units, de la resta de la Unió Europea i de Catalunya. Pel que fa a Catalunya, l'IR de 2015 va situar-se prop de les xifres obtingudes abans de 2010. En concret, entre 2014 i 2015 l'IR de les pel·lícules catalanes va créixer de 13.316 a 19.632. En relació amb els films dels Estats Units i de la resta de la Unió Europea, el quadre 12 ens mostra un gran pic l'any 2015. Així doncs, la rendibilitat de les pel·lícules provinents d'aquests països va experimentar una pujada molt pronunciada l'any 2015, quan es va posicionar en màxims històrics.

En definitiva, doncs, mentre que en anys anteriors s'apreciaven uns índexs de rendibilitat força estables, durant els darrers dos anys van tenir lloc uns augments molt notables, que reforcen els resultats positius de l'exhibició cinematogràfica durant el 2014 i el 2015.

QUADRE 12: Índex de rendiment (IR) dels films exhibits a Catalunya segons la nacionalitat (2008-2015)

	Catalunya	Resta de l'Estat	Resta de la Unió Europea	Estats Units	Resta del món
2008	21.776	14.417	35.447	61.450	10.014
2009	22.220	17.278	37.791	66.962	10.145
2010	21.246	9.230	31.430	61.595	6.967
2011	15.890	13.736	40.170	57.135	10.124
2012	16.035	18.329	39.945	52.764	14.343
2013	14.559	12.592	32.996	52.381	16.013
2014	13.316	25.463	35.801	52.295	13.089
2015	19.632	21.189	51.367	76.235	14.864

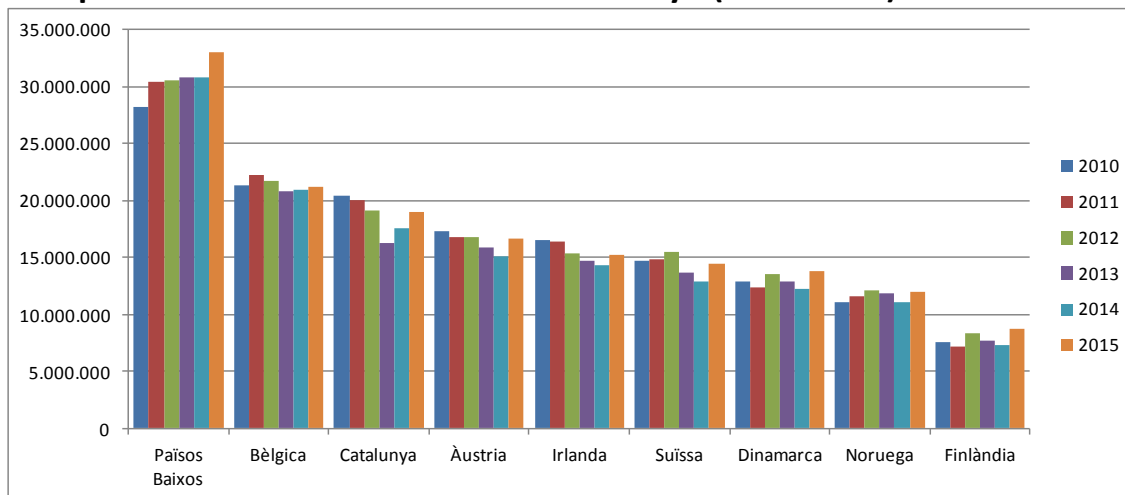
Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

2.2. Comparació d'espectadors i de recaptació amb la resta d'Europa

La comparació de les xifres d'exhibició cinematogràfica a Catalunya els darrers anys amb les de països europeus de dimensions similars mostra que Catalunya gaudeix d'uns nivells d'assistència al cinema prou elevats, per davant de països amb més població com Àustria o Suïssa. A més, si ens fixem en els resultats de 2014, Catalunya és l'única que experimenta un creixement significatiu d'espectadors en sales respecte de l'any anterior –un creixement que també continua el 2015. Tot i això, el descens de l'any 2013 va ser més pronunciat que en cap altre dels països considerats.

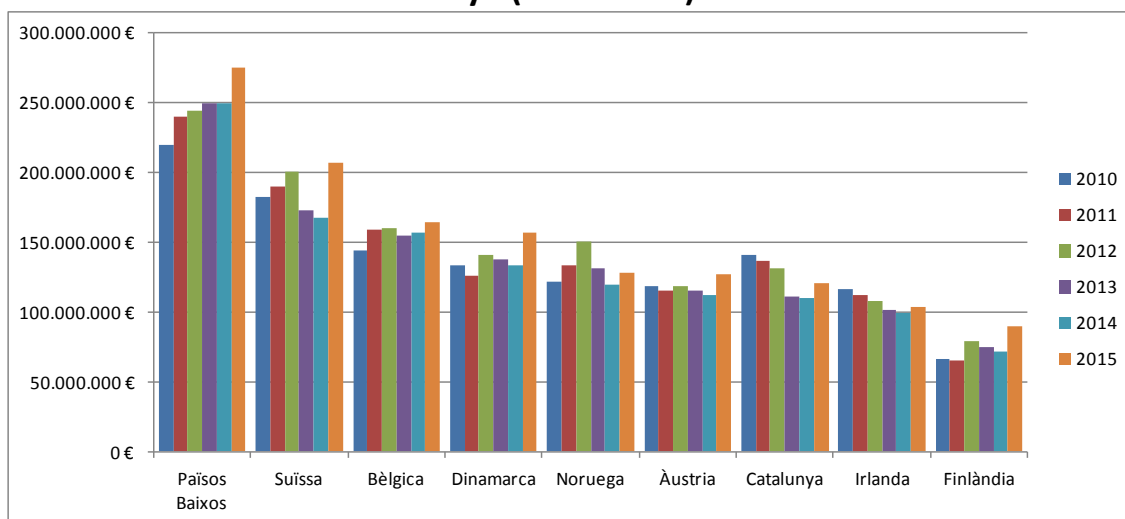
En termes de recaptació, en canvi, Catalunya és un dels països en què l'exhibició de cinema en sales genera menys ingressos, en comparació amb els països de dimensions similars, fet que s'explica pel menor preu mitjà de l'entrada.

QUADRE 13: Evolució del nombre d'espectadors de cinema a països europeus de dimensions similars a Catalunya (2010-2015)

Font: Media Salles

QUADRE 14: Evolució de la recaptació del cinema a països europeus de dimensions similars a Catalunya (2010-2015)

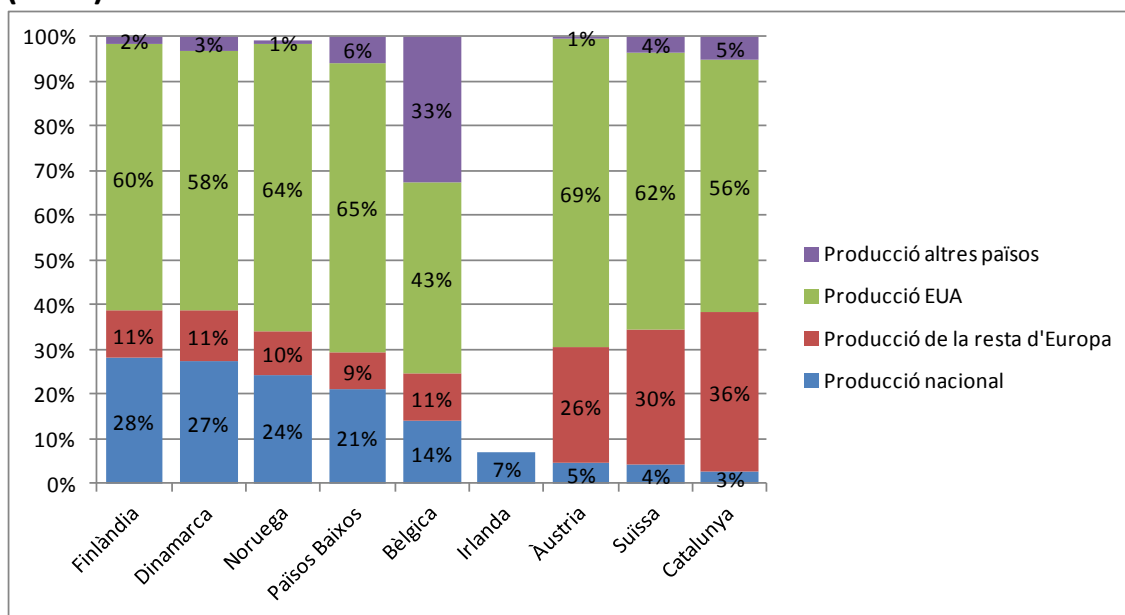
Font: Media Salles

Pel que fa al percentatge d'entrades venudes que corresponen a films nacionals, Catalunya es troba en una posició molt més desavantajosa. Així, l'any 2014 només el 3% d'espectadors de cinema a Catalunya van anar a veure films catalans, el percentatge més baix dels últims anys i per darrere de tots els altres països de dimensions similars considerats. En aquest sentit, destaquen els països nòrdics, on a l'entorn d'una quarta part de l'assistència correspon a pel·lícules nacionals. Es constata, també, el predomini

de les produccions nord-americanes en totes les cinematografies equiparables a la catalana. En canvi, Catalunya té el percentatge més elevat d'espectadors de films de la resta d'Europa (que en aquest cas inclouen les produccions de la resta de l'Estat) en la comparativa amb països de dimensions similars.

Cal dir, no obstant, que l'any 2015 la situació de Catalunya millora i els films catalans retenen el 7,6% del conjunt d'espectadors de cinema. En aquest cas, però, no es pot fer la comparació amb països de dimensions similars perquè les dades per a aquest any encara no estan disponibles.

QUADRE 15: Distribució d'espectadors de cinema a països europeus de dimensions similars a Catalunya en funció de la nacionalitat dels films (2014)

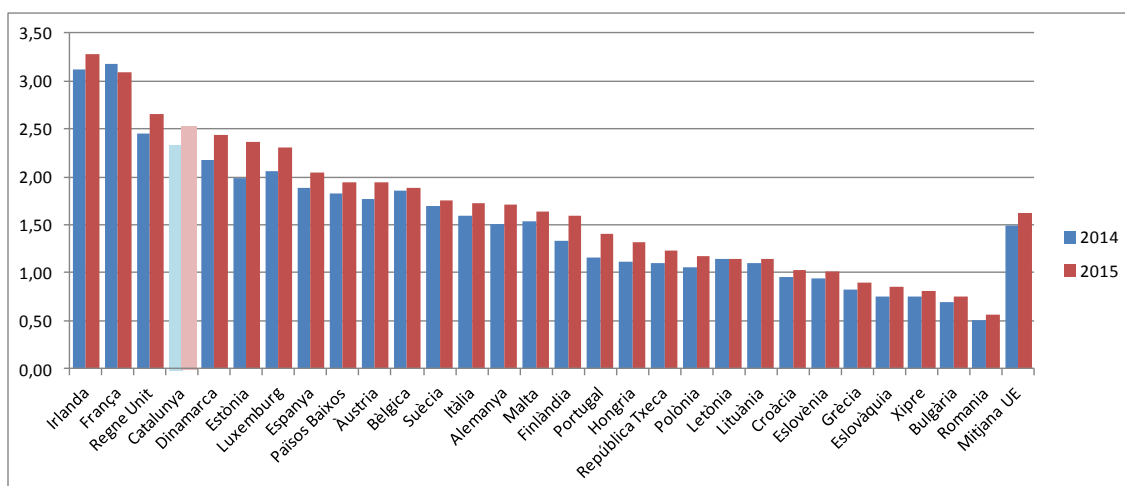

Font: Observatori Europeu de l'Audiovisual

Nota: En el cas d'Irlanda només es disposa de dades sobre entrades venudes que corresponen a produccions nacionals

Catalunya se situa en una bona posició en el rànquing de països de la UE pel que fa al nombre d'entrades venudes per habitant i any. Amb 2,45 l'any 2014 i 2,65 l'any 2015, només es veu superada per Irlanda, França i Regne Unit i queda molt per sobre de la mitjana de la Unió Europea (1,5 entrades el 2014 i 1,63 el 2015). Espanya, incloent-hi Catalunya, se situa en setena posició. D'altra banda, s'observa que França és l'únic país de la Unió Europea que en el bienni considerat pateix un descens en el nombre d'entrades venudes per habitant.

QUADRE 16: Entrades venudes per habitant i any als països de la Unió Europea (2014 i 2015)

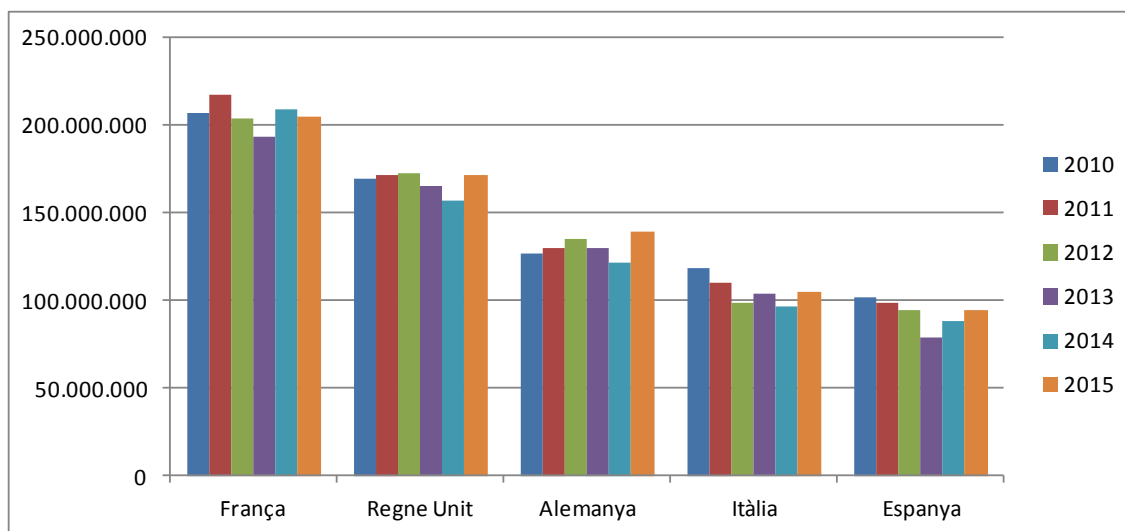

Font: Media Salles

Si ens fixem ara en l'assistència al cinema als cinc grans països europeus, s'observa que, després de baixades generalitzades des de 2013, 2015 és un any d'ascensos, especialment a Alemanya, on es van vendre més entrades que en els cinc anys anteriors, i amb l'excepció de França. Tot i això, França segueix sent el país europeu amb més assistència al cinema, tot i tenir menys població que Alemanya, que queda en tercera posició, també per darrere del Regne Unit. El quart i el cinquè lloc l'ocupen Itàlia i Espanya, respectivament.

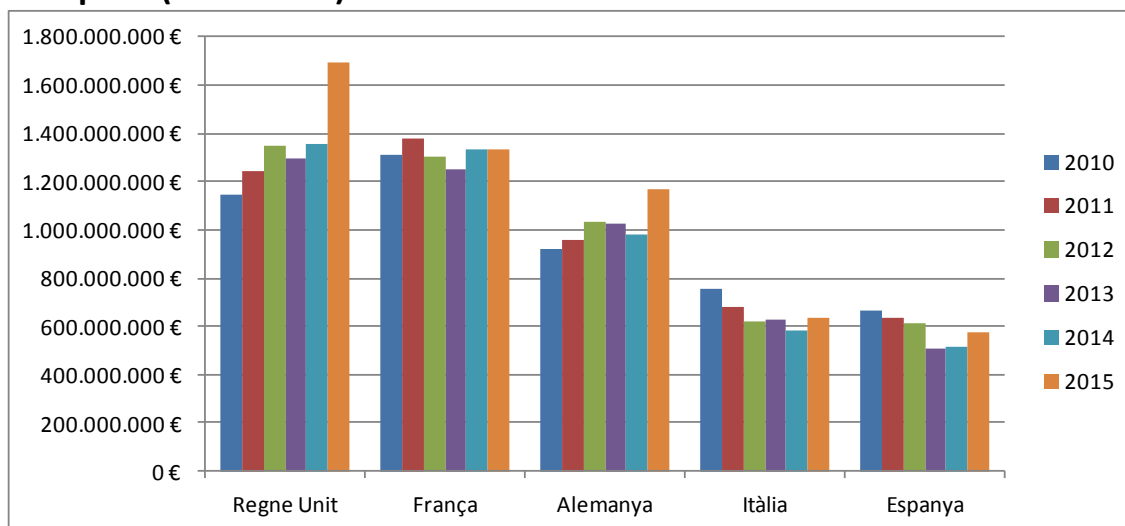
Pel que fa a la recaptació, el Regne Unit és des de 2012 el país europeu en què l'assistència al cinema genera més ingressos, degut a un preu de l'entrada que, convertit a euros, és força superior al de la resta (gairebé 10 euros l'any 2015). Especialment l'any 2015 la recaptació a aquest país es va enfilars fins als 1.700 milions d'euros, tot un rècord. D'entre els cinc grans, el segon país amb l'entrada més cara és Alemanya, mentre que França, Espanya i Itàlia se situen a nivells molt similars (poc per sobre dels sis euros, sense grans variacions al llarg de tot el període, a diferència del Regne Unit i Alemanya, on el preu de l'entrada ha anat creixent). Cal destacar que entre els anys 2010 i 2013 el preu de l'entrada als cinc grans països europeus se situa per sota de la mitjana de l'Europa occidental, i que en el període 2014-2015 només el Regne Unit supera aquesta mitjana.

QUADRE 17: Evolució del nombre d'espectadors de cinema als cinc grans països europeus (2010-2015)

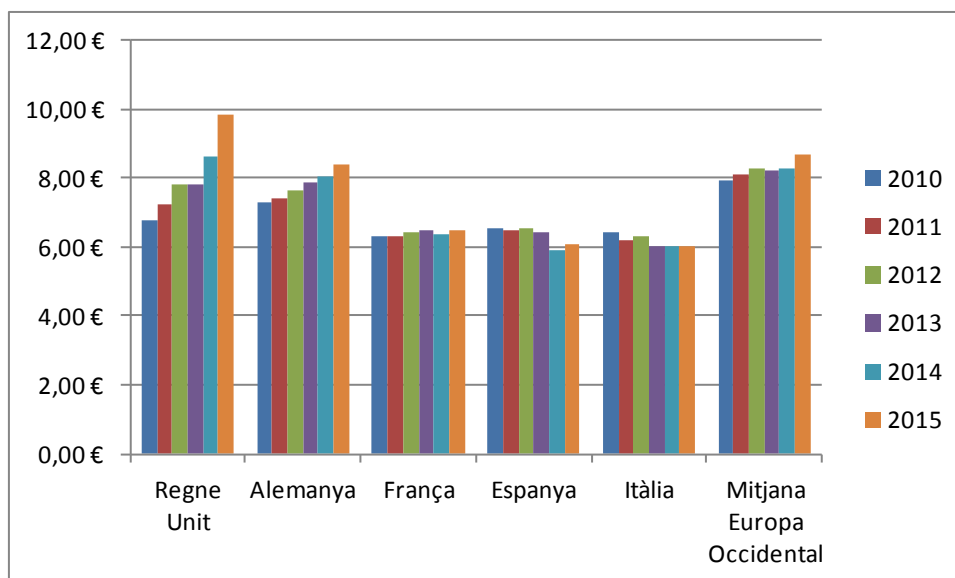
Font: Media Salles

QUADRE 18: Evolució de la recaptació del cinema als cinc grans països europeus (2010-2015)

Font: Media Salles

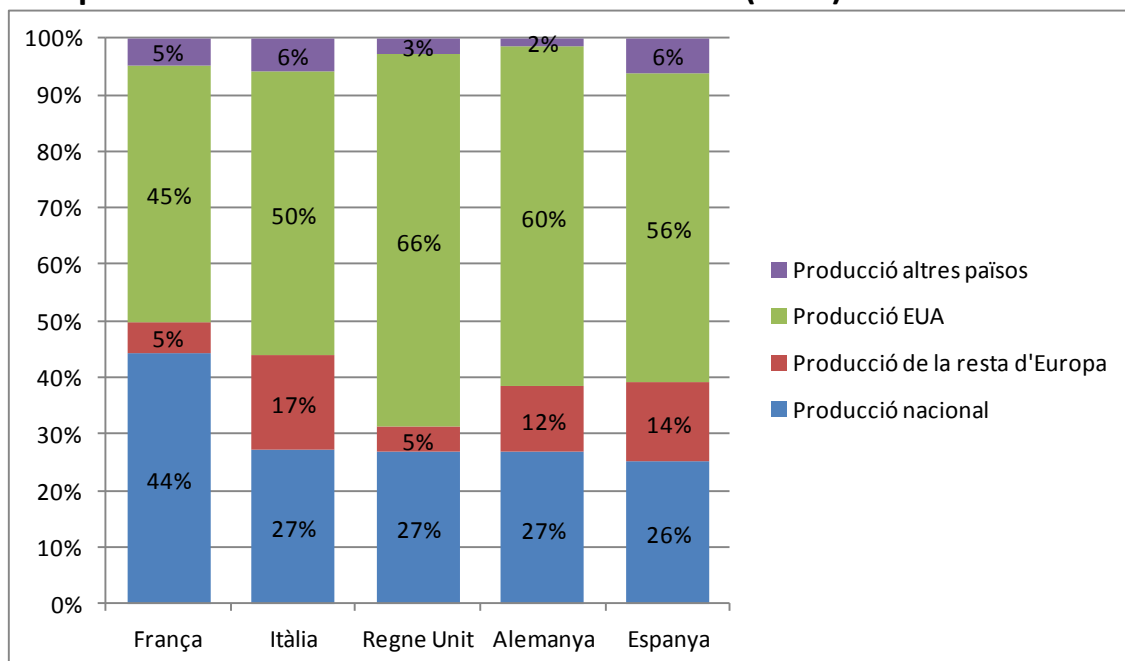
QUADRE 19: Evolució del preu mitjà de l'entrada de cinema als cinc grans països europeus (2010-2015)

Font: Media Salles

Finalment, en relació amb el pes que suposa la cinematografia pròpia als cinc grans països europeus l'any 2014, observem que en tots ells s'endú a l'entorn d'una quarta part de les entrades venudes, mentre que el cinema dels Estats Units hi és clarament predominant, especialment al Regne Unit i Alemanya. Només a França la cinematografia pròpia té un pes del 44%, molt poc per darrere de la dels Estats Units, amb un 45%. Itàlia i, en menor mesura, Espanya i Alemanya, són els països on el cinema de la resta d'Europa hi té més pes.

QUADRE 20: Distribució d'espectadors de cinema als cinc grans països europeus en funció de la nacionalitat dels films (2014)

Font: Observatori Europeu de l'Audiovisual

3. Exhibició cinematogràfica en llengua catalana

La majoria dels espectadors de cinema de 2014 i 2015 a Catalunya van anar a veure pel·lícules en llengua castellana. Concretament, un 70% dels espectadors totals de 2014 van optar per films doblats a aquest idioma. La xifra va superar el 73% l'any 2015. En canvi, els llargmetratges doblats al català van obtenir tan sols al voltant del 2% dels espectadors. Per tant, observem una gran distància pel que fa al doblatge en ambdues llengües. Aquesta diferència no s'apaivaga amb els anys, sinó que de moment segueix amb força.

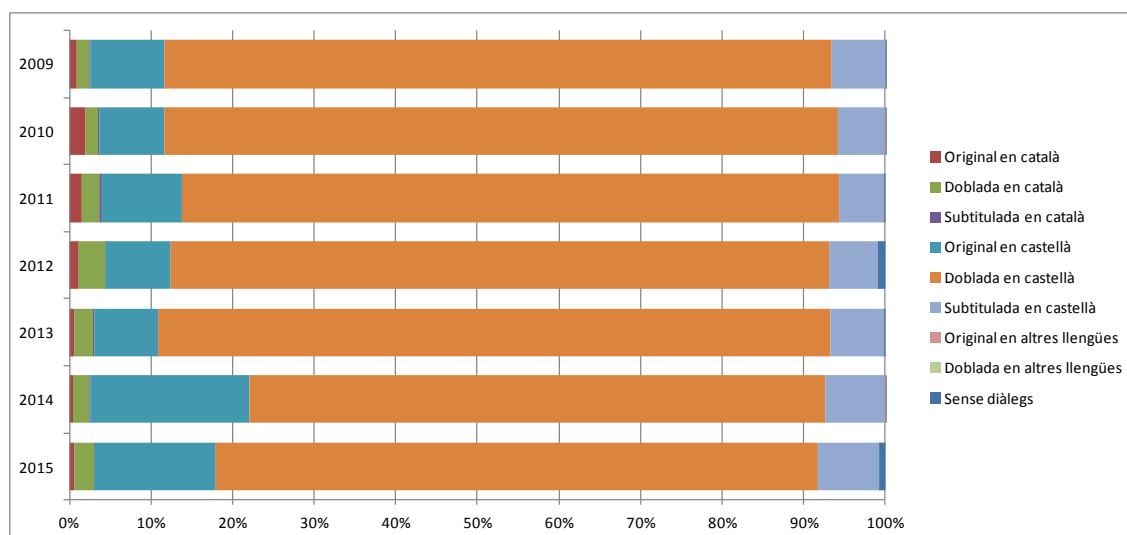
En relació amb les pel·lícules en llengua original catalana, els percentatges d'espectadors van seguir essent mínims durant el 2014 i el 2015, ja que no van arribar a l'1% en cap dels dos anys. Les pel·lícules originals en castellà, en canvi, van augmentar significativament l'any 2014 en comparació amb el 2013, ja que es va passar del 8% dels espectadors al 19%. Certament, el percentatge va disminuir el 2015, però igualment la xifra de prop del 15% va ser notablement superior a la d'anys anteriors.

Si ens fixem en les pel·lícules subtítulades, continua fent-se palesa la diferència entre el català i el castellà. Així, mentre que els films subtítulats en català es van quedar en el 0,1% dels espectadors durant els anys 2014 i 2015, els espectadors de les produccions subtítulades en castellà van representar més del 7%.

Lògicament, la recaptació també es va concentrar, de forma majoritària, en pel·lícules en castellà, especialment en les doblades, que van obtenir gairebé el 70% de la recaptació l'any 2014 i el 74% el 2015. Malgrat això, aquests percentatges van ser menors que els dels anys 2012 i 2013, quan la recaptació dels films doblats en castellà van ser del 81% i del 82%, respectivament.

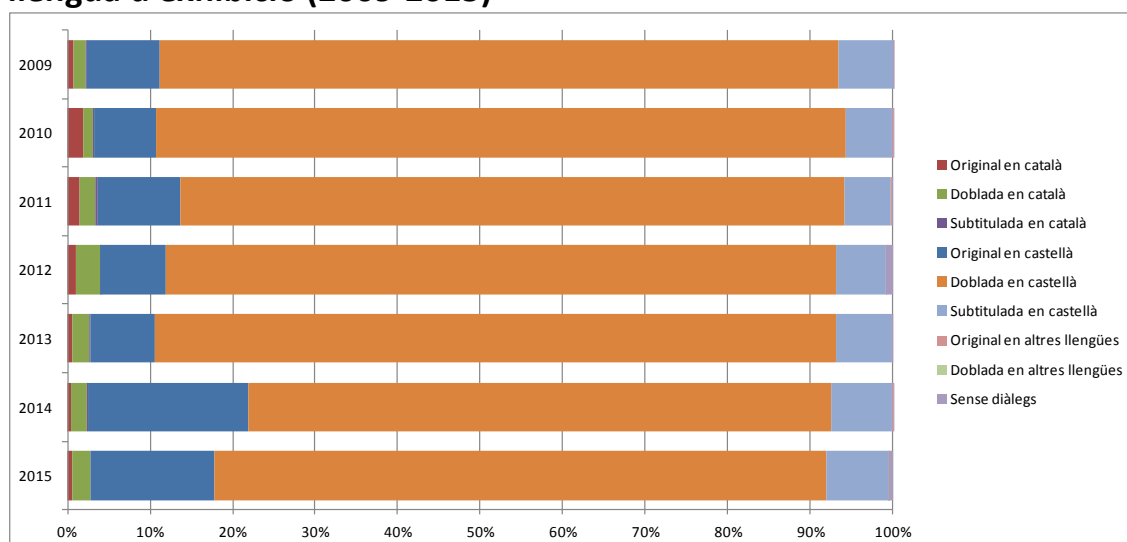
Com ja hem vist en el cas del nombre d'espectadors, també sorprèn la gran pujada de la recaptació de les pel·lícules originals en llengua castellana. L'any 2014 aquests films van acaparar el 19% de la recaptació, i el 2015 el 15%. De nou, cal fer referència aquí als èxits en sales de les produccions espanyoles *Ocho apellidos vascos* (2014) i *Ocho apellidos catalanes* (2015), que van fer créixer extraordinàriament les dades del cinema de la resta de l'Estat.

QUADRE 21: Proporció d'espectadors dels films a Catalunya segons la llengua d'exhibició (2009-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

QUADRE 22: Proporció de recaptació dels films a Catalunya segons la llengua d'exhibició (2009-2015)

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

4. Les pel·lícules més taquilleres a Catalunya

Tal com ja havia passat els anys 2012 i 2013, els anys 2014 i 2015 són molt diversos pel que fa a la nacionalitat de les pel·lícules més taquilleres a Catalunya. Mentre que el 2014 es va caracteritzar per l'heterogeneïtat de nacionalitats dels films, amb un total de cinc països diferents, el 2015 va tornar l'hegemonia de les produccions dels Estats Units (Quadre 23).

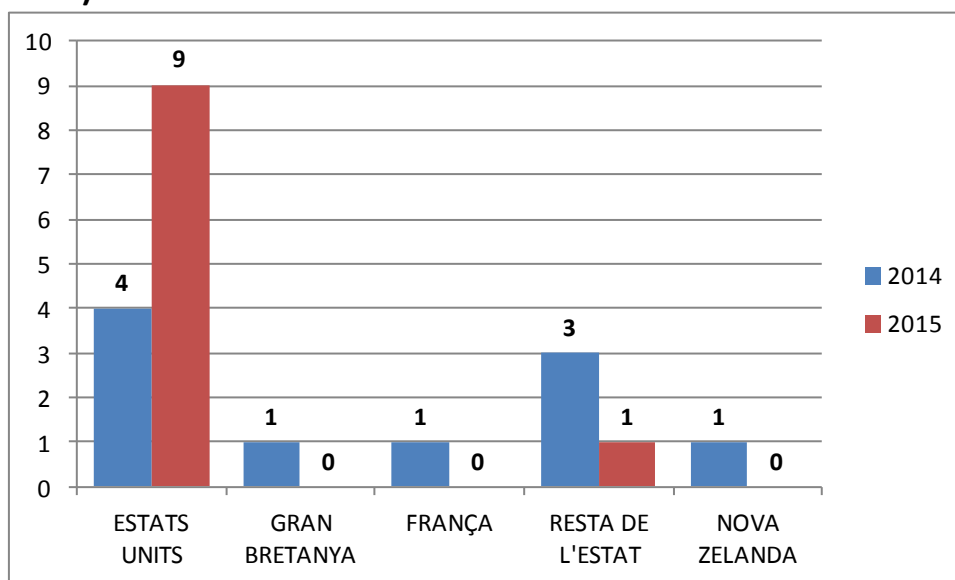
Malgrat que tradicionalment més de la meitat de les pel·lícules més vistes a Catalunya són de procedència nord-americana, el 2014 va trencar amb aquesta tendència, amb quatre dels 10 films més taquillers d'aquesta nacionalitat. En canvi, pel que fa a l'any

2015, una aclaparadora majoria de les produccions més vistes, concretament nou, van ser dels Estats Units.

Pel que fa a les nacionalitats de la resta de les pel·lícules més vistes de 2014 i 2015, destaquen sobretot les de la resta de l'Estat, perquè tres de les més taquilleres de 2014 i la restant de 2015 eren d'aquesta procedència. Entre les més vistes de 2014 també hi trobem una pel·lícula de Nova Zelanda (*El hobbit: la batalla de los cinco ejércitos*), una de França (*Lucy*) i una del Regne Unit (*Maléfica*).

Aquestes dades reforcen, per tant, les ja observades anteriorment: entre 2013 i 2014 es va produir una pèrdua d'espectadors i recaptació en les pel·lícules dels Estats Units, fet que es va traduir en què només quatre dels deu films més taquillers fossin d'aquest país. L'any 2015 va haver-hi, però, una nova pujada i els resultats dels llargmetratges d'aquest país van ser molt semblants als de 2013

QUADRE 23: Nacionalitat dels 10 films més taquillers a Catalunya (2014 i 2015)

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

Pel que fa a la recaptació de les pel·lícules més taquilleres, cal assenyalar la pujada dels ingressos en comparació amb l'any 2013. Tinguem en compte que les deu pel·lícules més vistes del 2013 van recaptar gairebé un 30% menys que les del 2012 (un descens molt superior a la mitjana de descens de recaptació, que va ser d'un 15%). Així, tot i que la recaptació dels 10 films més vistos de 2014 (31.380.034 euros) va ser inferior que l'aconseguida dos anys abans (38.562.014,54 euros), el 2015 gairebé va igualar-se la xifra de 2012.

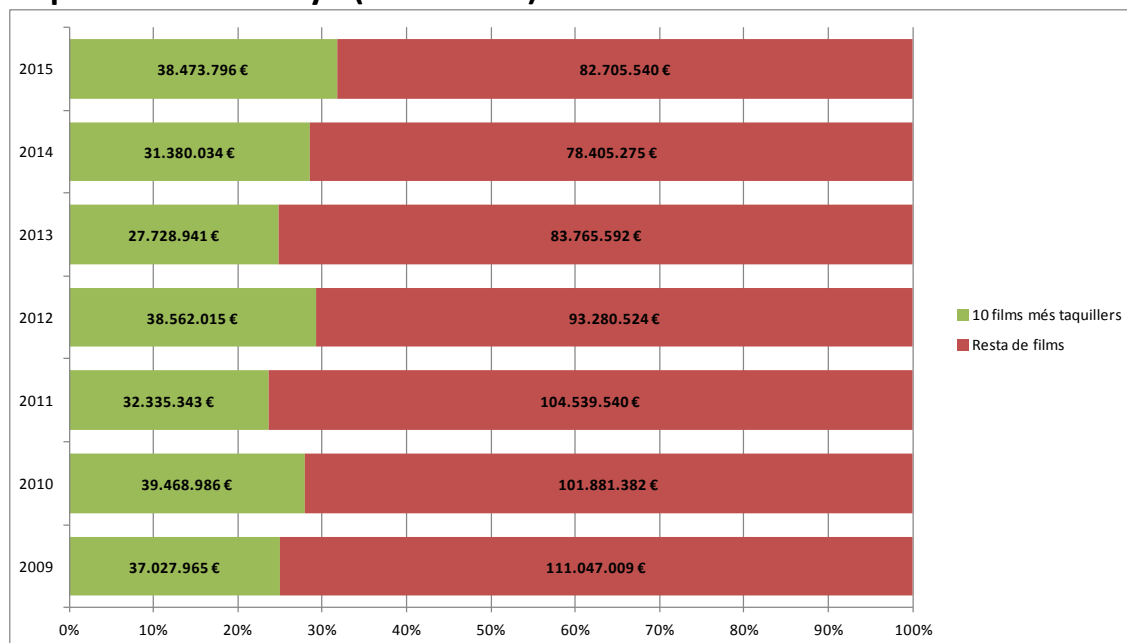
No obstant, si ens centrem en la recaptació de la resta de pel·lícules que no formen part de les deu amb major recaptació, ens adonem que van patir una baixada en els anys 2014 i 2015, obtenint els pitjors resultats dels darrers anys. Entre 2013 i 2014 la

recaptació de la resta de pel·lícules va caure un 6%. A més, el 2013 aquesta recaptació ja havia descendit un 10% en relació amb el 2012. L'any 2015 la recaptació d'aquest grup de films va pujar un 5,5%, però els resultats van ser també molt baixos en comparació amb els anys previs a 2012.

Constatem també una major concentració de la recaptació en les deu pel·lícules més taquilleres. Més explícitament, l'any 2014 prop del 29% de la recaptació va recaure en els deu films més vistos. El 2015 aquest percentatge va ser encara superior i va arribar gairebé al 32%. En canvi, els percentatge vorejava el 25% l'any 2013. Tot i que l'any 2012 la recaptació dels deu llargmetratges més vistos ja havia significat el 29% del total, aquest percentatge havia estat inferior entre els anys 2009 i 2011.

És especialment significativa la recaptació assolida per la pel·lícula més taquillera de 2014: *Ocho apellidos vascos* va arribar als 9.833.390,15 euros de recaptació, xifra ben rellevant si recordem que el segon film més vist es va quedar en els 2.909.296,73 euros. L'any 2015 la distància entre la primera i la segona producció més taquilleres no va ser tan considerable. Així, la recaptació d'*Ocho apellidos catalanes* va arribar als 7.031.006,77 euros i la d'*Star wars: el despertar de la fuerza* va ser de 4.684.920,15 euros.

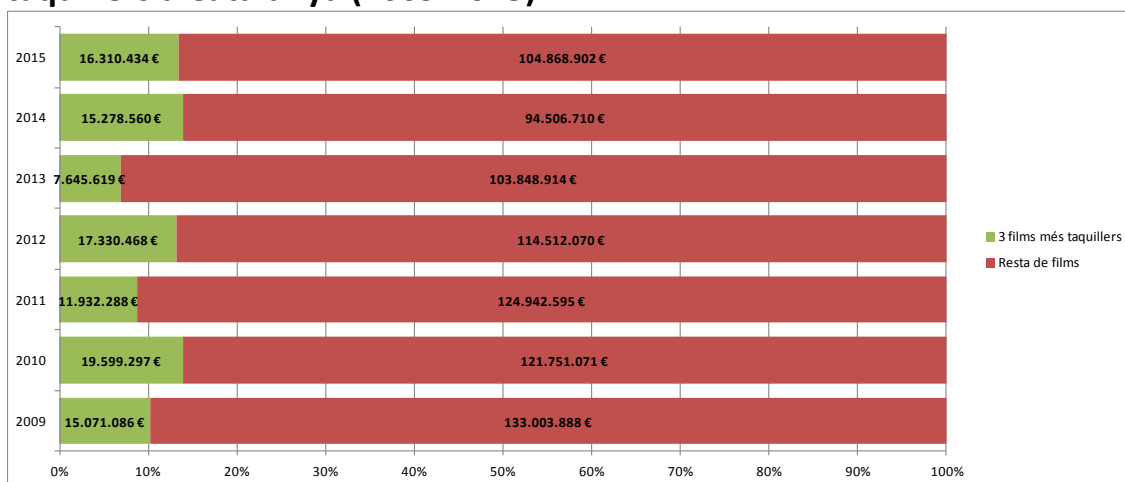
QUADRE 24: Grau de concentració de la recaptació dels 10 films més taquillers a Catalunya (2009-2015)

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

El grau de concentració de la recaptació en els tres films més taquillers també va pujar en els anys 2014 i 2015 respecte del 2013. Si en els anys 2014 i 2015 les tres pel·lícules més vistes representaven prop del 14% de la recaptació global, el 2013 aquest percentatge era de poc menys del 7%. Tot i això, el 2012 la recaptació de les tres produccions més taquilleres ja havia estat del 13%.

QUADRE 25: Grau de concentració de la recaptació dels 3 films més taquillers a Catalunya (2009-2015)

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

4.1. Les pel·lícules catalanes més taquillers

Durant l'any 2014, les deu produccions catalanes més vistes van arribar a una recaptació de tan sols 2,6 milions d'euros, xifra molt baixa si la comparem amb els 5,6 milions de 2013. Tinguem present, a més, que aquesta recaptació ja havia disminuït molt respecte del 2012 i dels anys precedents. L'any 2015 la recaptació dels deu films catalans més taquillers va recuperar-se força, ja que va augmentar fins als gairebé 7,8 milions d'euros. Això significa, doncs, que hi va haver un gran creixement respecte dels dos anys anteriors, tot i que la dada encara és lluny dels 9,4 milions de 2012.

La gran crescuda en la recaptació de les deu pel·lícules catalanes més vistes ja s'entreveu si ens fixem en els dos films més taquillers dels anys 2014 i 2015. Durant el 2015 hi va haver dos grans èxits de taquilla: *Atrapa la bandera* i *Ahora o nunca*, que van situar-se en les posicions 17 i 19 respectivament de la recaptació cinematogràfica global de l'any. En canvi, els dos films catalans més vistos de 2014 van ser *Mortadelo y Filemón contra Jimmy el cachondo* i *Perdona si te llamo amor*, que van quedar-se a les posicions 51 i 77 del rànquing global de recaptació anual.

Pel que fa a les xifres de recaptació dels films catalans situats entre els llocs 3 i 10 de les llistes de 2014 i de 2015, es pot comprovar que també hi ha força diferència entre ambdós anys. Les pel·lícules situades entre la tercera i la desena posició de 2014 van recaptar aproximadament un milió i mig d'euros, mentre que l'any 2015 els films catalans situats en aquestes posicions van assolir una recaptació conjunta de prop de 4 milions d'euros. Per tant, una altra conclusió que es pot extreure és que l'augment de la recaptació de l'any 2015 no respon únicament a un parell d'èxits concrets a les sales de cinema, sinó que la recaptació va créixer també en el conjunt del rànquing dels deu films catalans més taquillers.

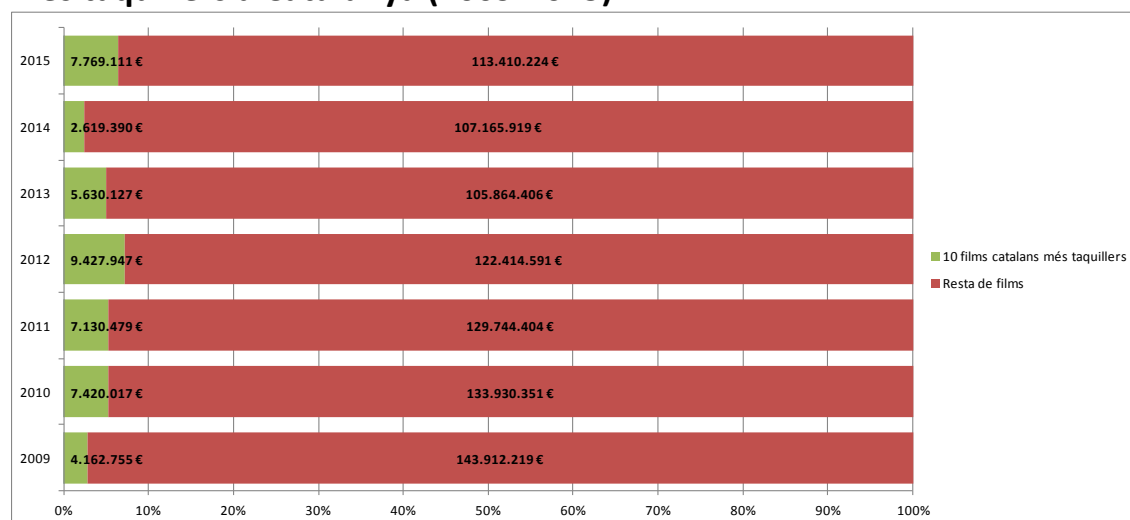
QUADRE 26: Les deu pel·lícules catalanes amb més espectadors i recaptació a Catalunya (2014 i 2015)

ANY 2014					
TÍTOL	ESTRENA	SETMANES	SESSIONS	ESPECTADORS	RECAPTACIÓ
MORTADELO Y FILEMÓN CONTRA JIMMY EL CACHONDO	27-11-14	6	4.519	100.544	689.961,03 €
PERDONA SI TE LLAMO AMOR	19-06-14	19	4.301	71.726	417.357,76 €
REC 4 APOCALIPSIS	31-10-14	9	3.258	49.967	328.943,54 €
ESCOBAR: PARAÍSO PERDIDO	14-11-14	8	2.269	34.660	225.461,85 €
L'ENDEMÀ	04-09-14	12	1.618	37.035	209.310,85 €
MINDSCAPE	14-12-13	14	1.827	28.301	175.822,30 €
EN SOLITARIO	27-12-13	16	2.125	25.279	171.211,88 €
RASTRES DE SÀNDAL	28-11-14	6	1.660	24.865	164.840,21 €
DOS A LA CARTA	21-11-14	7	1.626	20.684	135.831,36 €
10.000 KM	15-05-14	22	935	16.163	100.649,68 €
ANY 2015					
TÍTOL	ESTRENA	SETMANES	SESSIONS	ESPECTADORS	RECAPTACIÓ
ATRAPA LA BANDERA	28-08-15	19	9.662	329.702	1.961.895,26 €
AHORA O NUNCA	19-06-15	18	9.546	283.983	1.817.032,38 €
TRUMAN	30-10-15	10	5.192	145.099	870.117,32 €
ANACLETO: AGENTE SECRETO	04-09-15	11	5.694	119.939	829.514,21 €
PALMERAS EN LA NIEVE	25-12-15	2	1.372	99.601	684.867,58 €
UN DÍA PERFECTO	28-08-15	14	3.891	61.499	410.796,67 €
EXTINCTION	14-08-15	12	3.056	62.880	394.939,99 €
SEGON ORIGEN	09-10-15	13	2.477	51.889	323.951,20 €
BARCELONA, NIT D'HIVERN	10-11-15	8	2.330	48.578	320.007,00 €
THE GUNMAN	22-05-15	8	2.378	24.398	155.989,86 €

Font: Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

D'altra banda, no es pot afirmar que hi hagi un grau de concentració de la recaptació gaire elevat en els deu films catalans més taquillers respecte del total de l'exhibició a Catalunya. De fet, la recaptació d'aquestes deu pel·lícules només va suposar un 2,4% del total de la recaptació de 2013 i un 6,4% de 2015 (Quadre 27).

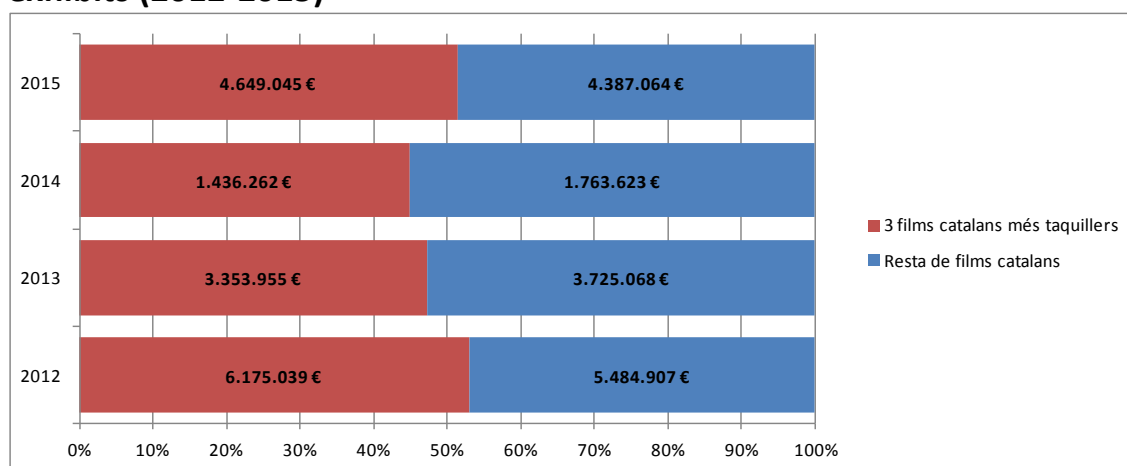
QUADRE 27: Grau de concentració de la recaptació dels 10 films catalans més taquillers a Catalunya (2009-2015)

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

Si comparem les recaptacions de les tres pel·lícules catalanes més vistes amb la resta de films catalans dels anys 2014 i 2015, observem que, com ja succeïa en anys anteriors, les tres produccions més vistes van assolir una recaptació que fregava o fins i tot superava el 50% de la recaptació global dels films catalans (Quadre 28). Més específicament, l'any 2014 els tres films catalans més taquillers van concentrar el 45% de la recaptació del cinema català i el 2015 el percentatge va superar el 51%.

QUADRE 28: Grau de concentració de la recaptació a Catalunya dels 3 films catalans més taquillers respecte del total de films de producció catalana exhibits (2012-2015)

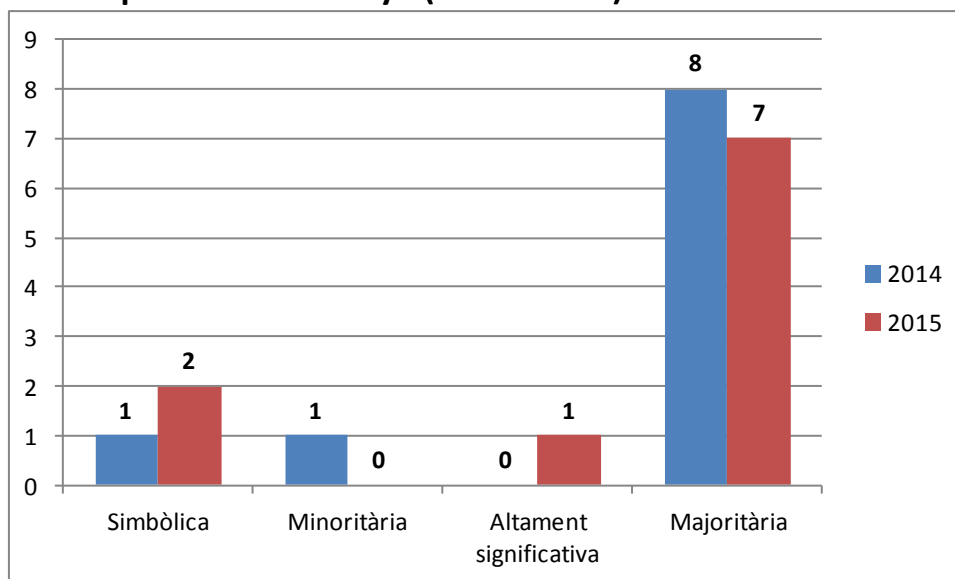
Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

D'altra banda, una dada positiva que es repeteix en els films més taquillers dels anys 2014 i 2015 és que la productora catalana que hi participava va tenir una presència majoritària en bona part d'ells. Concretament, vuit de les deu pel·lícules catalanes més vistes de 2014 i set de les de 2015 van comptar amb una participació majoritària de la productora o productores catalanes. A més, una de les de 2015 va tenir una participació catalana altament significativa. És veritat que l'any 2012 i 2013 nou de les deu produccions catalanes més taquillers van tenir una participació majoritàriament catalana. Així doncs, la xifra va baixar una mica durant el 2014 i 2015, però sens dubte la participació majoritària de les productores catalanes va seguir essent predominant.

Les altres dues pel·lícules catalanes del rànquing de 2014 van ser una de producció catalana minoritària i l'altra simbòlica. L'any 2015, per la seva banda, dues pel·lícules de la llista van comptar amb una participació catalana molt minoritària o simbòlica².

² Classificació dels films catalans en funció del grau de participació de les productores catalanes en el finançament de la pel·lícula. S'estableixen quatre categories: participació 'molt minoritària' o 'simbòlica' (entre l'1% i el 15%), participació 'minoritària' (entre el 16% i el 30%), 'altament significativa' (entre el 31% i el 50%) i 'majoritària' (més del 50%).

QUADRE 29: Tipus de participació en la producció dels 10 films catalans més taquillers a Catalunya (2014 i 2015)

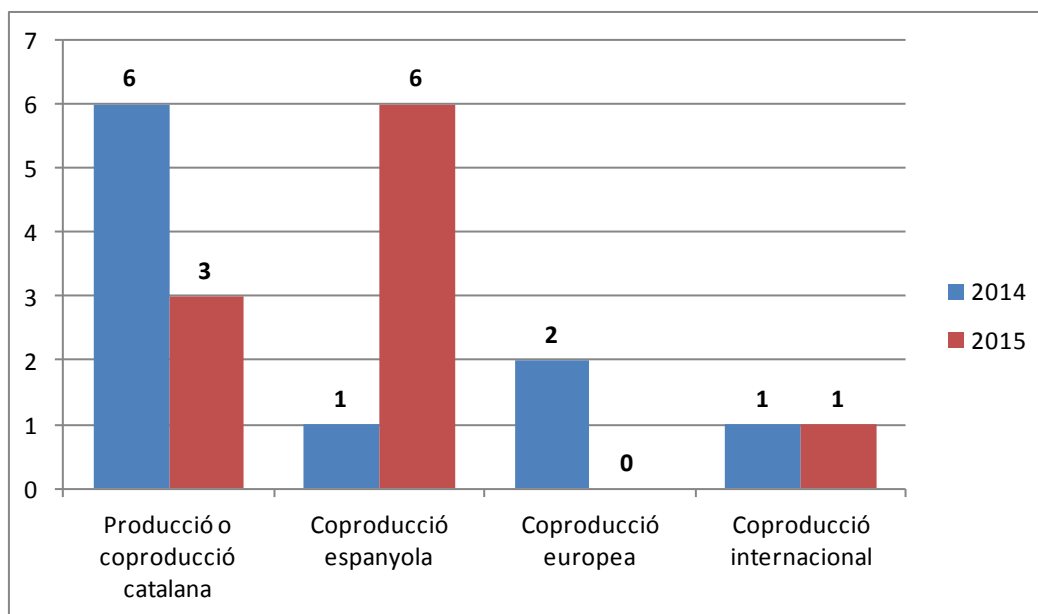

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)

La principal fórmula de producció dels deu films catalans més vistos de 2014 va ser la producció o coproducció catalana, ja que és l'opció de sis d'aquestes deu pel·lícules. Seguidament, trobem la coproducció europea en dos films i, per últim, una coproducció espanyola, concretament en la pel·lícula catalana més taquillera de 2014, i una coproducció internacional amb els Estats Units.

Les dades van canviar completament l'any 2015, ja que la coproducció espanyola va passar a ser la fórmula més habitual (la trobem en sis de les deu pel·lícules catalanes més vistes de l'any). De fet, durant els anys 2012 i 2013 la coproducció espanyola s'havia imposat com la fórmula principal, però el 2014 va trencar fulminantment amb aquesta tendència. Pel que sembla amb les dades de 2015, la coproducció espanyola s'ha convertit de nou en la fórmula majoritària, però caldrà comprovar-ho en els futurs informes.

QUADRE 30: Fórmula de producció dels 10 films catalans més taquillers a Catalunya (2014 i 2015)

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC)